

Міністерство освіти і науки України Національний технічний
університет України "Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського"

Фізико-технічний інститут

КОМП'ЮТЕРНИЙ ПРАКТИКУМ №1

**Експериментальна оцінка ентропії на символ джерела
відкритого тексту**

Виконав: Маслюк В.О. ФБ-25

Київ 2023

Мета роботи: засвоєння понять ентропії на символ джерела та його надлишковості, вивчення та порівняння різних моделей джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набуття практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.

Хід роботи

1. Підрахунок частоти, ентропії та надлишковості для букв

Текст з пробілами

Всього унікальних літер: 32

буква	частота
	0.1296
о	0.0926
е	0.0782
и	0.0720
а	0.0662
н	0.0646
т	0.0600
с	0.0539
р	0.0440
в	0.0364
л	0.0352
м	0.0269
д	0.0262
к	0.0252
п	0.0195
у	0.0180
ы	0.0169
ь	0.0158
я	0.0155
з	0.0150
г	0.0127
ч	0.0116
й	0.0111
б	0.0099
х	0.0097
ю	0.0065
ц	0.0063
ж	0.0062
ш	0.0049
э	0.0040
щ	0.0030
ф	0.0025

Ентропія літер в тексті з пробілами: 4.4054

Надлишковість: 0.1189

Текст без пробілів

Всього унікальних літер: 31

буква	частота
о	0.1064
е	0.0898
и	0.0827
а	0.0760
н	0.0742
т	0.0690
с	0.0619
р	0.0506
в	0.0419
л	0.0404
м	0.0309
д	0.0301
к	0.0289
п	0.0224
у	0.0206
ы	0.0194
ь	0.0182
я	0.0178
з	0.0172
г	0.0146
ч	0.0133
й	0.0127
б	0.0113
х	0.0111
ю	0.0075
ц	0.0073
ж	0.0071
ш	0.0057
э	0.0047
щ	0.0034
ф	0.0028

Ентропія літер в тексті без пробілів: 4.4221

Надлишковість: 0.1156

2. Підрахунок частоти, ентропії та надлишковості для біграм
Текст з пробілами (біграми, що перетинаються):
Всього унікальних біграм (з пробілами, перекриваючі): 476

біграма	частота
а	0,0141
г	0,0016
го	0,0051
од	0,0074
ды	0,0009
ы	0,0046
ш	0,0005
шл	0,0007
ли	0,0060
и	0,0169
д	0,0076
да	0,0046
б	0,0035
бы	0,0012
ыс	0,0011
ст	0,0180
тр	0,0076
ро	0,0090
о	0,0143
и	0,0088
н	0,0127
не	0,0093
ес	0,0065
сл	0,0040
лы	0,0004
ыш	0,0004
шн	0,0005
но	0,0151
к	0,0049
ка	0,0048
ак	0,0032
к	0,0018
п	0,0107
по	0,0079

Повністю в **xlsx файлі**

Ентропія біграм: 3.9493

Надлишковість біграм: 0.2101

Текст без пробілів (біграми, що перетинаються):

Всього унікальних біграм (без пробілів, перекриваючі): 506

біграма	частота
аг	0,0006
го	0,0059
од	0,0093
ды	0,0010
ыш	0,0006
шл	0,0008
ли	0,0073
ид	0,0024
да	0,0053
аш	0,0006
иб	0,0006

Ентропія біграм: 4.0208

Надлишковість біграм: 0.1958

Текст з пробілами (біграми, що не перетинаються):

Всього унікальних біграм (з пробілами, без перекриття): 404

біграма	частота
а	0,0162
го	0,0046
ды	0,0004
ш	0,0007
ли	0,0067
д	0,0088
шл	0,0011
и	0,0201
бы	0,0011
ст	0,0190
ро	0,0099
и	0,0085
н	0,0127
ес	0,0060
лы	0,0004
шн	0,0011

Ентропія біграм: 3.9117

Надлишковість біграм: 0.2177

Текст без пробілів (біграми, що не перетинаються):

Всього унікальних біграм (без пробілів, без перекриття): 420

біграма	частота
аг	0,0004
од	0,0089
ыш	0,0012
ли	0,0081
да	0,0057
шл	0,0004
иб	0,0008
ыс	0,0016
тр	0,0113
ои	0,0024
не	0,0113
сл	0,0044
но	0,0186
ка	0,0049

Надлишковість біграм: 0.2050

3. Оцінка значень $H^{(10)}$, $H^{(20)}$, $H^{(30)}$ з використанням програми CoolPinkProgram

Результати експерименту для $H^{(10)}$

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
висит_от_

Использованные буквы:

Порядок n-граммы:
5 символов
10 символов
15 символов
20 символов
25 символов
30 символов
35 символов
40 символов
45 символов
50 символов

Введенный символ:

Символ по счету:

Номер эксперимента: 52

Поле ввода символов:

Продолжить

Другой

Неравенство для энтропии:
2,45808740426273< H < 3,10783735139363

Двоичная таблица угаданных символов:
01000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000
00001000000000000000000000000000
00001000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000

Вероятности:
q[1] = 0,4705882
q[2] = 0,0392156
q[3] = 0,0392156
q[4] = 0,0392156
q[5] = 0,0392156
q[6] = 0
q[7] = 0
q[8] = 0,0588235
q[9] = 0,0392156
q[10] = 0,019607
q[11] = 0
q[12] = 0,019607
q[13] = 0
q[14] = 0,019607
q[15] = 0,019607
q[16] = 0
q[17] = 0,019607
q[18] = 0,019607
q[19] = 0
q[20] = 0
q[21] = 0
q[22] = 0,039215
q[23] = 0
q[24] = 0,039215
q[25] = 0
q[26] = 0
q[27] = 0,019607
q[28] = 0
q[29] = 0,039215
q[30] = 0
q[31] = 0,019607
q[32] = 0

Строка состояния:

Надлишковість: 0,44340

Результати експерименту для $H^{(20)}$

The screenshot shows a software application titled "Лабораторная работа №1" (Laboratory Work No. 1). The interface is divided into several sections:

- Top Section:** Contains two input fields. The first is labeled "Произвольная часть текста:" (Arbitrary part of the text) and contains the text "_с_таким_же_успехом". The second is labeled "Использованные буквы:" (Used letters) and is currently empty.
- Left Panel:** A vertical list titled "Порядок n-граммы:" (Order of n-grams) with options: 5 символов, 10 символов, 15 символов, 20 символов (highlighted in blue), 25 символов, 30 символов, 35 символов, 40 символов, 45 символов, and 50 символов.
- Center Section:** Contains three input fields and two buttons.
  - "Введенный символ:" (Entered symbol) is empty.
  - "Символ по счету:" (Symbol by count) is empty.
  - "Номер эксперимента:" (Experiment number) contains the value "51".
  - "Поле ввода символов:" (Symbol input field) is empty.
  - Buttons: "Продолжить" (Continue) and "Другой" (Other).
- Right Section:** Contains two main areas.
  - Неравенство для энтропии:** (Entropy inequality) displays the calculated value: $1.83595601685694 < H < 2.55092368847664$.
  - Двоичная таблица угаданных символов:** (Binary table of guessed symbols) shows a grid of 0s and 1s, representing the results of a guessing game for each symbol.
  - Вероятности:** (Probabilities) lists 32 probabilities $q[1]$ through $q[32]$. The values are: $q[1]=0.54$, $q[2]=0.12$, $q[3]=0.04$, $q[4]=0.02$, $q[5]=0.02$, $q[6]=0.04$, $q[7]=0$, $q[8]=0.04$, $q[9]=0.02$, $q[10]=0.02$, $q[11]=0$, $q[12]=0$, $q[13]=0$, $q[14]=0$, $q[15]=0$, $q[16]=0$, $q[17]=0$, $q[18]=0.02$, $q[19]=0.02$, $q[20]=0.02$, $q[21]=0$, $q[22]=0$, $q[23]=0$, $q[24]=0$, $q[25]=0$, $q[26]=0.06$, $q[27]=0$, $q[28]=0$, $q[29]=0$, $q[30]=0$, $q[31]=0$, and $q[32]=0.02$.
- Bottom Section:** A single input field labeled "Строка состояния:" (Status line) is currently empty.

Надлишковість: 0,5613

Результати експерименту для $H^{(30)}$

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
_на_неорганические_тела_такой

Использованные буквы:

Порядок n-граммы:

5 символов

10 символов

15 символов

20 символов

25 символов

30 символов

35 символов

40 символов

45 символов

50 символов

Введенный символ:

Символ по счету:

Номер эксперимента: 53

Поле ввода символов:

ПродолжитьДругой

Неравенство для энтропии:
1,68135678715499< H < 2,43928422541045

Двоичная таблица угаданных символов:

000000000000000001000000000000
001000000000000000000000000000
100000000000000000000000000000
001000000000000000000000000000
100000000000000000000000000000

Вероятности:

q [1] = 0,5961538
q [2] = 0,0384615
q [3] = 0,0769230
q [4] = 0,0384615
q [5] = 0
q [6] = 0,0192307
q [7] = 0,0384615
q [8] = 0,0384615
q [9] = 0
q [10] = 0,019230
q [11] = 0,019230
q [12] = 0
q [13] = 0
q [14] = 0
q [15] = 0
q [16] = 0,019230
q [17] = 0
q [18] = 0,019230
q [19] = 0
q [20] = 0,019230
q [21] = 0
q [22] = 0
q [23] = 0
q [24] = 0
q [25] = 0
q [26] = 0
q [27] = 0,019230
q [28] = 0
q [29] = 0,019230
q [30] = 0
q [31] = 0,019230
q [32] = 0

Строка состояния:

Надлишковість: 0,5679

Висновок: Під час виконання лабораторної роботи ми навчилися експериментально визначати частоти літер і біграм у тексті і на основі цих значень обчислювати ентропію і надлишковість у різних моделях відкритого тексту. Також, за допомогою спеціальної програми приблизно обчислили значення $H(10)$, $H(20)$, $H(30)$